

1492. Toplantı, 12-14 Mart 2024 (DH)

H46-34 2 No'lu Selahattin Demirtaş grubu v. Türkiye (Başvuru No. 14305/17)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası

Referans belgeler
CM/Notes/1492/H46-34

Kararlar

Bakanlar Komitesi

1. bu davalarda, Mahkeme'nin (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin), söz konusu dönemde seçilmiş Türkiye Büyük Millet Meclis (TBMM) üyesi olan başvuruların suç işlediklerine dair makul şüpheyi destekleyecek kanıt olmaksızın tutuklandıklarını (madde 5, §§ 1 ve 3 ihlali) ve göz altına alınmalarının ve tutuklu yargılanmalarının farklı bir amaç taşıdığını (5. maddeyle bağlantılı olarak 18. madde ihlali); başvuruların yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması ve ceza hukukunun kendilerini siyasi konuşmaları nedeniyle cezalandırmak üzere kullanılma şeklinin öngörülebilir ve kanuna uygun olmadığını (10. madde), başvuruların tutukluluklarının yasama faaliyetlerine katılmalarını bilfiil imkansız kıldığını (1 No'lu Protokol'ün 3. maddesi) tespit ettiğini hatırlatmıştır. Komite ayrıca Mahkeme'nin *Yüksekdağ Şenoğlu ve Diğerleri* davasında, yerel mahkemenin soruşturma dosyasına erişim talebini reddederken basmakalıp gerekçeler kullanması nedeniyle tutukluluğun hukuka uygunluğu hakkında kısa sürede karar verme güvencesinin ihlal edildiğini (Madde 5 § 4) saptadığını da hatırlatmıştır;

Bireysel önlemlerle ilgili olarak

Bakanlar Komitesi

2. Başvuran Yüksekdağ Şenoğlu'nun aleyhine yürütülen ceza yargılamasında yetkililer tarafından atıfta bulunulan yeni delil ve iddialara ilişkin bilgileri, bu yeni delil ve iddiaların Mahkeme'nin önceki kararlarında incelenenlerden özü itibarıyla farklı olduğu gerekçesini not etmiştir;

3. yetkililerin Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamalarda incelenen ve iki başvuranın aleyhine olan yeni kanıt ve iddiaların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararında incelenenlerden esas itibarıyla farklı olduğu yolundaki gerekçesini kaydederek, Mahkeme'nin bulduğu ihlallerin giderilebilmesi amacıyla alınması gereken bireysel önlemler hakkında nihai değerlendirmesini yapabilmesi için bu konuda daha fazla bilgilendirilmesi gerektiğine karar vermiş; bu nedenle, Anayasa Mahkemesi'nin Komite'nin mükerrer çağrılarına rağmen 7 Kasım 2019 tarihinden bu yana önünde derdest olan Selahattin Demirtaş başvurusunu henüz incelememiş olmasından derin üzüntü duymuştur;

4. yetkililere, Demirtaş davasında bir kez daha olmak üzere, Anayasa Mahkemesi'nin her iki başvuranın başvurusuna yönelik incelemesini daha fazla geciktirmeden ve her iki davada da Mahkeme'nin bulgularına, özellikle de Sözleşme'nin 18. maddesi uyarınca yaptığı gerekçelendirmeye tam riayet ederek tamamlamasını sağlamalarını güçlü şekilde tavsiye etmiştir;

5. Türk yetkililere, başvuruların Anayasa Mahkemesi'ne yaptıkları bireysel başvurular sonuçlanana kadar, örneğin tutukluluğa alternatif önlemleri araştırarak, derhal serbest bırakılmalarının sağlanmasını bir kez daha ısrarla tavsiye etmiştir;

6. kararların uygulanmasını sağlama konusunda kararlı olduklarını tekrar teyit etmiş; 1501. toplantıda (Haziran 2024 İnsan Hakları toplantısı) bu grubu incelemeye devam etme kararı almış ve durumun değişmemesi halinde Sekreterlik'e Komite'nin değerlendirmesine sunulacak bir ara çözüm taslağı hazırlaması talimatını vermiştir;

Genel önlemlerle ilgili olarak

7. devletlerin farklı ve alternatif fikirlerin gelişebileceği elverişli bir ortam yaratmaya ilişkin pozitif yükümlülüğünün önemini vurgulamış; yetkililere, siyasi tartışma özgürlüğünü, çoğulculuğu ve seçilmiş temsilcilerin ifade özgürlüğünü güçlendirebilecek, özellikle muhalefet partilerinin seçilmiş temsilcilerinin milletvekili dokunulmazlığını koruyan ve buna saygı gösteren güvenceleri de içeren somut yasal ve diğer önlemleri uygulamaya koymalarını bir kez daha tavsiye etmiştir;
8. yetkilileri, yerel mahkemelerin seçilmiş temsilcilerin haklarının güvence altına alınması için ceza yargılamaları bağlamında attığı adımlar ve ayrıca 2 No'lu Selahattin Demirtaş kararında da belirtildiği üzere bu tür dengeleme uygulamalarının yapılması gerektiği konusunda yargıda farkındalık yaratmak için öngörülen veya alınan önlemler hakkında ayrıntılı bilgi vermeye davet etmiştir;
9. yetkililerden ayrıca halihazırda dokunulmazlıklarının kaldırılması teklif edilen milletvekillerinin sayısı ile birlikte haklarında ceza yargılamaları yürütülen milletvekillerinin de sayısını vermelerini ve bahsi geçen süreçlerin başlatılması için sunulan gerekçelerin ayrıntılarını bildirmelerini talep etmiştir;
10. genel önlemleri 1507. toplantıda (Eylül 2024 İnsan Hakları toplantısı) yeniden incelemeye karar vermiştir.